

ระบบสุขภาพชุมชน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยชนก บัวเจริญ

ระบบสุขภาพชุมชน/ หทัยชนก บัวเจ..
WA540 ห135ร 2559

B0002262
bib:13399116958

ระบบสุขภาพชุมชน

พิมพ์ครั้งที่ 1 : กุมภาพันธ์ 2559

ข้อมูลบรรณานุกรม

ททัยชนก บัวเจริญ. (2559) ระบบสุขภาพชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1.

นครปฐม : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. 202 หน้า.

1 ระบบสุขภาพชุมชน - - การพยาบาล

ISBN 978-616-413-439-3

จัดพิมพ์โดย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

85 หมู่ 3 ถนนมาลัยแมน ตำบลนครปฐม

อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร. 0-3426-1087

พิมพ์ที่ : บ้านการพิมพ์

202/22 หมู่ 5 ตำบลนครปฐม

อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

โทร. 0-3496-5228, 085-2899599

www.gpiprinting.com

ราคา 250 บาท

เลขที่ WA590

1135 ร 2559

เลขทะเบียน B0002262

วันที่ 5 มี.ค. 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(1)
สารบัญ	(3)
สารบัญภาพ	(7)
สารบัญตาราง	(10)

บทที่ 1 ระบบสุขภาพชุมชนและการพยาบาลชุมชน 1

1.1 ความหมายแนวคิดและทฤษฎีระบบสุขภาพชุมชน	1
1.2 องค์ประกอบระบบสุขภาพชุมชน	2
1.3 ปัจจัยกำหนดที่มีผลต่อสุขภาพชุมชน	5
1.4 วิวัฒนาการการสาธารณสุขในประเทศไทย	19
1.5 วิวัฒนาการการพยาบาลอนามัยชุมชนในประเทศไทย	20
1.6 รูปแบบการบริการการพยาบาลอนามัยชุมชน	28
1.7 ลักษณะและขอบเขตหน้าที่และบทบาทของพยาบาลชุมชน	39
1.8 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงประเด็นและแนวโน้มของการบริการการพยาบาลอนามัยชุมชนในอนาคต	45
1.9 บทบาทหน้าที่พยาบาลชุมชน	46
1.10 บทบาทหน้าที่การให้บริการพยาบาลอนามัยชุมชน	50
1.11 บทบาทหน้าที่การให้บริการพยาบาลอนามัยชุมชนตามความต้องการในการรับบริการ	52
1.12 บทบาทหน้าที่การให้บริการพยาบาลอนามัยชุมชนตามความหมายลักษณะการบริการ	54

สารบัญ (ต่อ) ▶

	หน้า
1.13 บทบาทการบริการพยาบาลอนามัยชุมชนตามลักษณะ การดูแลสุขภาพ	64
1.14 บทบาทการบริการพยาบาลอนามัยชุมชนตามกลุ่มเป้าหมาย	74
1.15 บทบาทการบริการพยาบาลอนามัยชุมชนตามวงจรชีวิต	77
บทสรุป	79
คำถามทบทวน	80
บรรณานุกรม	81
บทที่ 2 กลวิธีและนวัตกรรมระบบสุขภาพชุมชน	84
2.1 การสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน	84
2.2 แนวคิดประชาสังคมนิยม	88
2.3 แนวคิดทุนทางสังคม	89
2.4 แนวคิดการสร้างเสริมพลังอำนาจ	90
2.5 ระบบการดูแลสุขภาพระดับปฐมภูมิ	97
2.6 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการดูแลแบบเอื้ออาทร	103
2.7 การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน	108
2.8 การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกัน กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติ และเกื้อกูลกัน	110
2.9 ยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรงและยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข	111
2.10 แนวคิดการสร้างนวัตกรรมสาธารณสุข ความหมายและความสำคัญการประเมินภาวะสุขภาพชุมชน	118

สารบัญ (ต่อ) ▶

	หน้า
บทสรุป	143
คำถามทบทวน	144
บรรณานุกรม	145
บทที่ 3 การประเมินภาวะสุขภาพชุมชน	147
3.1 กระบวนการพยาบาลชุมชน	148
3.2 การประเมินภาวะสุขภาพชุมชน	151
3.3 เครื่องมือในการประเมินภาวะสุขภาพชุมชน	154
3.4 การสร้างเครื่องมือในการประเมินภาวะสุขภาพชุมชน	163
3.5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	187
3.6 หลักการคำนวณประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อการประเมิน ภาวะสุขภาพชุมชน	189
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	192
3.8 การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล	195
3.9 การนำเสนอข้อมูล	196
บทสรุป	201
คำถามทบทวน	201
บรรณานุกรม	202
บทที่ 4 ตัวอย่างการวิเคราะห์ระบบสุขภาพชุมชน	203
4.1 สถานการณ์ของพื้นที่	204
4.2 การจัดการระบบสุขภาพชุมชน	228
4.3 กระบวนการเรียนรู้ระบบสุขภาพชุมชน	250
4.4 การพัฒนานวัตกรรมระบบสุขภาพชุมชน	254

สารบัญ (ต่อ) ►

	หน้า
4.5 ทิศทางการพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน	271
4.6 ตัวอย่างทิศทางการขับเคลื่อนระบบสุขภาพชุมชน	272
บทสรุป	282
คำถามทบทวน	283
บรรณานุกรม	283
ดรชนี	284

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1.1	ระบบต่างๆ ในการสร้างปฏิบัติการต่างๆ ในชุมชน 3
ภาพที่ 1.2	องค์กรหลักในการสร้างปฏิบัติการต่างๆ ในชุมชน 4
ภาพที่ 1.3	อายุเฉลี่ย อัตราป่วย อัตราตาย ลำดับการสูญเสีย ของคนไทย พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2552 6
ภาพที่ 1.4	อัตราการฆ่าตัวตาย ลำดับคะแนนสุขภาพจิตคนไทย พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2552 7
ภาพที่ 1.5	ตัวชี้วัดสุขภาพจิตในมิติจิตวิญญาณ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง กับสุขภาพจิตคนไทย พ.ศ. 2553 8
ภาพที่ 1.6	ร้อยละของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อัตราการคลอดบุตรของหญิงวัยรุ่น ร้อยละของคนไทย ที่บริโภคผักและผลไม้ร้อยละคนไทยที่ออกกำลังกาย พ.ศ. 2551 9
ภาพที่ 1.7	ดัชนีคุณภาพอากาศ ปริมาณฝุ่นละออง ปัญหามลพิษ พ.ศ. 2552 10
ภาพที่ 1.8	จำนวนและร้อยละประชากรที่อยู่ใต้เส้นความยากจน ร้อยละครัวเรือนที่มีหนี้สิน ลิทธิและหลักประกัน สุขภาพคนไทย พ.ศ. 2552 11
ภาพที่ 1.9	ดัชนีครอบครัวยากจน จำนวนการจดทะเบียนหย่า พ.ศ. 2536-2552 12
ภาพที่ 1.10	ดัชนีชุมชนเข้มแข็งและองค์ประกอบ พ.ศ. 2549-2552 13 ร้อยละของหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชนและจำนวน ผู้ที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อหมู่บ้าน

สารบัญภาพ (ต่อ) ▶

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 1.11	ความแตกต่างระหว่างรายได้ของคนรวยที่สุด ต่อคนจนที่สุด สวัสดิการภาครัฐ 4 ประเภท สัดส่วนรายได้รวมทั้งประเทศและจำแนกตามกลุ่มประชากร ตามระดับรายได้	14
ภาพที่ 1.12	ร้อยละของผู้หญิงที่ได้รับการตรวจมะเร็งปากมดลูก ผลประโยชน์ด้านสุขภาพที่ได้รับจากงบประมาณของรัฐ พ.ศ. 2552 ร้อยละของผู้ป่วย โรคกล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน	15
ภาพที่ 1.13	มูลค่าและจำนวนครั้งของการใช้ยาบัญญัติหลัก รายจ่ายด้านสุขภาพต่อหัว ตัวชี้วัดรายจ่ายสุขภาพที่สำคัญ พ.ศ. 2537-2551	16
ภาพที่ 1.14	อัตราการนอนโรงพยาบาลด้วยโรคที่ควบคุมได้ ด้วยแผนผู้ป่วยนอก	17
ภาพที่ 1.15	ตัวชี้วัดสุขภาพแห่งชาติ	18
ภาพที่ 1.16	กรอบแนวคิดการวิจัยด้านสุขภาพและการพยาบาล	70
ภาพที่ 2.1	ระดับการให้บริการสุขภาพและการส่งต่อ	85
ภาพที่ 2.2	กระบวนการทางนวัตกรรม	122
ภาพที่ 2.3	การพัฒนานวัตกรรมกระบวนการ	129
ภาพที่ 2.4	นวัตกรรมการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน	133
ภาพที่ 2.5	นวัตกรรมชุมชนสร้างเสริมสุขภาพ	135
ภาพที่ 2.6	นวัตกรรมการป้องกันควบคุมโรคโดยชุมชน	136
ภาพที่ 2.7	นวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพครอบครัว	138

สารบัญภาพ (ต่อ) ►

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 2.8	นวัตกรรมกรรมการจัดการโรคเรื้อรังในชุมชน	140
ภาพที่ 2.9	นวัตกรรมการดูแลผู้ด้อยโอกาสในชุมชน	142
ภาพที่ 3.1	กระบวนการพยาบาลในชุมชน	149
ภาพที่ 3.2	แสดงสัญลักษณ์ในพื้นที่	158
ภาพที่ 3.3	ภาพแผนที่ชุมชน	162
ภาพที่ 3.4	ปิรามิดประชากร	200
ภาพที่ 4.1	แสดงพื้นที่แบ่งเขตหมู่บ้านตำบลท่างาม	206
ภาพที่ 4.2	แสดงข้อมูลปิรามิดประชากร (ตามช่วงอายุ) ตำบลท่างาม	211
ภาพที่ 4.3	แสดงแผนผังความคิดพัฒนาเครือข่าย เพื่อสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่	212
ภาพที่ 4.4	แสดงเส้นทางการพัฒนาตำบลท่างาม	217
ภาพที่ 4.5	แผนผังการดำเนินงานและขั้นตอนการดูแลสุขภาพและ ความเจ็บป่วย	245
ภาพที่ 4.6	แสดงนวัตกรรมแหล่งเรียนรู้วงเดือนลำดวน	256

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1.1	สรุปกิจกรรมการพัฒนาการสาธารณสุขไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน	26
ตารางที่ 1.2	การบริการการพยาบาลอนามัยชุมชนยุคก่อน พ.ศ. 2504	29
ตารางที่ 1.3	การบริการการพยาบาลอนามัยชุมชนยุค พ.ศ. 2504-2564	33
ตารางที่ 1.4	การบริการการพยาบาลอนามัยชุมชนในยุคปัจจุบัน	41
ตารางที่ 3.1	ตัวอย่างโจทย์คำถามเพื่อการถอดบทเรียน 4 องค์กรหลัก	174
ตารางที่ 4.1	แสดงกลุ่มเป้าหมายประชากร (ตามช่วงวัย) ของตำบลท่างาม	210